

КЗ «Новгород – Сіверський фаховий медичний коледж» ЧОР

Циклова комісія науково-природничих, гуманітарних і соціально-
економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

Я.В.Недашківська

"02" 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма	Лікувальна справа

Програма введена в дію
Наказ №83 від 31 серпня 2023 року

Робоча програма: **БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**
(назва навчальної дисципліни)

для студентів за спеціальністю 223 Медсестринство, ОПП Лікувальна
справа 2022 року, 17 сторінок.

Розробник: викладач КЗ «Новгород – Сіверський фаховий медичний
коледж» ЧОР спеціаліст вищої категорії Тарапон Ніна Василівна.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії науково-
природничих, гуманітарних і соціально-економічних дисциплін.

Протокол №1 від «05 » вересня 2023 року

Голова циклової комісії науково-природничих, гуманітарних і соціально-
економічних дисциплін

_____ (підпис)

О.М.Бурико

Перезатверджено Протокол № від « 05 » вересня 2024 року

Перезатверджено _____ Протокол № від « _____ » вересня 2025 року

Перезатверджено _____ Протокол № від « _____ » вересня 2026 року

Перезатверджено _____ Протокол № від « _____ » вересня 2027 року

1. Опис навчальної дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Загальна кількість кредитів/годин -2/60	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u>	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
	Спеціальність: <u>223 Медсестринство</u> ОПП Лікувальна справа	Рік підготовки:	
		2-й	
		Семестр	
		4-й	
		Лекції	
	Освітньо-професійний ступінь - фаховий молодший бакалавр	8 год.	
		Практичні	Лабораторні
		22 год.	
		Семінарські	
		Самостійна робота	
		30 год.	
		Вид контролю: диференційований залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

2.1. **Мета:** Вивчення дисципліни полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

2.2. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

2.2.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

– інтегральна:

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.

– загальні:

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.

– спеціальні :

СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).

2.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

3. Структура навчальної дисципліни.

№ п/п	Найменування теми	За га ль ни й об ся г	Л ек ції	Прак ти чні заняття	Са мо сті йн а ро бо та
1	2	3	4	5	6
3.1.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	6	2	2	2
3.2.	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	6	2	2	2
3.3.	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	4	2	-	2
	3.3.1. Пожежна безпека	8	-	4	4
	3.3.2. Радіаційна безпека.	6	-	2	4
	3.3.3. Хімічна безпека.	6	-	2	4
3.4.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	8	2	2	4
3.5.	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	6	-	4	2
3.6.	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	4	-	2	2

3.7.	Управління силами та засобами ОГ під час НС.	6	-	2	4
	Разом	60	8	22	30

4. Теми лекційних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	2
2	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2
3	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2
4	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2
	Усього	8

Зміст теми.

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.

Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.

Регіональний комплекс природних загроз. Методи виявлення їхніх вражаючих факторів, номенклатура та одиниці виміру. Комплекс заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків.

Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.

Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.

Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.

Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.

Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.

Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження.

Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у

рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.

Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.

Професійна складова

Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

5. Тема практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек	2
2	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки	2
3	Пожежна безпека	4
4	Радіаційна безпека	2
5	Хімічна безпека	2
6.	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	2
7.	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	4
8.	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	2

9.	Управління силами та засобами ОГ під час НС.	2
	Усього	22

Зміст теми.

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Види небезпек: мікро- та макробіологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.

Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.

Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.

Тема 3-4. Пожежна безпека.

Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів. Первинні засоби пожежогасіння. Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо-вибухонебезпекою. Показники пожежо-вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної

безпеки підприємств, установ, організацій, Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.

Порядок проведення, види інструктажів з охорони праці. Навчання та форми перевірки знань з охорони праці.

Тема 5. Радіаційна безпека.

Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режимы захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.

Аварії з викидом радіоактивних речовин. Шляхи підвищення життєдіяльності в умовах радіаційної небезпеки. Концепція радіозахисного харчування.

Тема 6. Хімічна безпека.

Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.

Тема 7. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості.

Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, переробляння або під час транспортування. Класифікація об'єктів щодо забезпечення захисту від терористичних дій. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму. Антитерористичні критерії оцінки уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки.

Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.

Тема 8-9. Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Визначення базисних подій. Ідентифікація ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком.

Безпека життєдіяльності в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Тема10. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.

Загальні функції управління пов'язані з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків.

Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.

Тема11. Управління силами та засобами ОГ під час НС.

Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їхніх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та

інших невідкладних робіт. Визначення порядку їхнього приведення до готовності та організації управління діями у процесі виконання завдань.

Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС в залежності від профільного напрямку ВНЗ. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі. Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим.

6. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	2
2	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2
3	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2
4	Пожежна безпека	4
5	Радіаційна безпека	4
6	Хімічна безпека	4
7	Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.	4
8	Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.	2
9	Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС.	2
10.	Управління силами та засобами ОГ під час НС.	4
	Всього	30

Перелік питань на диференційований залік.

1.Небезпека – це.

2. При попередженні про загрозу землетрусу необхідно.
3. При зміні технологічного процесу пожежної безпеки, використанні нових пожежонебезпечних матеріалів, при самозайманні та пожежах з працівниками проводиться.
4. Найвищий рівень психічного відображення дійсності та взаємодії людини з навколишнім світом, що характеризує її духовну активність у конкретних історичних умовах.
5. Об'єктивне явище існування матеріального світу .
6. Класифікація та систематизація явищ, процесів, інформації об'єктів, які здатні завдати шкоди.
7. Ураган це.
8. У разі виникнення пожежі необхідно телефонувати.
9. Неспецифічна реакція організму у відповідь на несподівану та напружену ситуацію, фізіологічна реакція, що мобілізує резерви організму і готує його до фізичної активності.
10. Закон України "Про охорону праці" ухвалила Верховна Рада України зі змінами та доповненнями.
11. Стан організму, що характеризується його зрівноваженістю із навколишнім середовищем та відсутністю будь-яких хворобливих змін.
12. Що спричиняє землетруси.
13. Пожежні відра і діжки з водою, ломовий інструмент на пожежному щиті, ящики і відро з піском, ручні насоси, ручні вогнегасники всіх типів.
14. Негативні первинні мимовільні реакції, які виникають під час НС.
15. Частота реалізації небезпек технічного, хімічного, біологічного та іншого об'єкта природного чи антропогенного характеру.
16. Ризик це.
17. Гроза це .
18. Повторний інструктаж проводиться.
19. У людей при НС може виникнути психічний шок. Ерективна фаза шоку характеризується.
20. Надзвичайна ситуація, яка розвивається на території двох та більше областей або загрожує транскордонним перенесенням та коли для її ліквідації необхідні матеріали та технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості окремої області – це надзвичайна ситуація.
21. Безпека життєдіяльності – це.
22. Вітер силою 11- 12 балів за шкалою Бофорта, швидкістю 25 – 33 м/с
23. З метою пожежної безпеки під'їзди до будівель і водопостачання мають бути.
24. У людей під час НС виникають різні відхилення в поведінці. Вони спостерігаються, як правило, з моменту катастрофи протягом.
25. Види ризиків.
26. Високий рівень ризику, який у переважній більшості випадків призводить до негативних наслідків – це.
27. У разі виникнення пожежі кожен працівник зобов'язаний.

28. Приміщення за вибухопожежною та пожежною небезпекою поділяють на такі категорії.
29. Форми фрустрації.
30. Сумарний ризик досягає мінімуму при визначеному співвідношенні між.
31. Усі небезпеки поділяються на.
32. Залежно від характеру горіння, швидкості розповсюдження вогню та розмірів пошкодження лісу розрізняють такі категорії лісових пожеж.
33. Вступний інструктаж проводиться з працівниками.
34. Група людей, які зібралися для спільного виразу протесту владі.
35. Закон України "Про пожежну безпеку" зі змінами і доповненнями набув чинності.
36. Безпека – це.
37. Наука, що вивчає землетруси.
38. Для гасіння пожеж на електроустановках застосовують вогнегасник.
39. Біля центральної міської дороги зібралася група людей з причини дорожньо-транспортної пригоди – це зібрання.
40. Оптимальні умови життєдіяльності, що забезпечують низький рівень захворюваності, відсутність шкідливого впливу на здоров'я населення факторів навколишнього середовища, а також умов для виникнення і поширення інфекційних захворювань.
41. Ризик в межах допустимих відхилень природного (фонового) рівня.
42. Зсув – це.
43. Ваші дії від час горіння електричного обладнання.
44. Найстійкіший емоційний стан.
45. Надзвичайна ситуація, яка розгортається на території об'єкта або на самому об'єкті і наслідки якої не виходять за межі об'єкта або його санітарно-захисної зони - це ситуація.
46. Стан організму, що характеризується його зрівноваженістю із навколишнім середовищем та відсутністю будь-яких хворобливих змін.
47. До явищ стихійного лиха відносяться.
48. Чи має право пожежна служба заборонити роботу, яка проводиться з порушенням правил пожежної безпеки.
49. Сталі душевні якості, що утворюються в процесі життєдіяльності людини і характеризують її здатність відповідати на певні дії адекватними психічними діями.
50. Система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

7. Методи навчання.

- I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
- 1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція, пояснення, розповідь, бесіда.
 - Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з друкованими та електронними інформаційними носіями; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.
- II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень.

Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється на основі стандартних вимог до знань та вмінь фахових молодших бакалаврів, які отримали освіту в закладах фахової перед вищої освіти.

Відмінно - студент вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує соціологічні процеси. Вміє використовувати різноманітні джерела знань, систематично поповнює знання, вміє застосовувати знання соціологічних досліджень при вирішенні професійних питань, подолання конфліктних ситуацій. Уміє вдаватися до діалогу, доводити власну громадську та світоглядну позицію. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у семінарах, в проведенні конкретних соціологічних дослідженнях. За підсумками тестування правильно відповідає на 92 - 100 % питань.

Добре - студент добре володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді; потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, неточна аргументація; оцінювання соціологічних досліджень більш емоційне ніж наукове. Має незначні труднощі при діалоговій бесіді і доказах власної думки. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 75 - 91 % питань.

Задовільно - студент користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань дисципліни; оцінювання соціологічних досліджень лише емоційне; викладач постійно коректує відповідь студента, мова спрощена. Студенту важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтування власного погляду. Виконав не

менше 70% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 50-74 % питань.

Незадовільно - студент не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками дисципліни. Виконав менш 50 % обсягу самостійної роботи або зовсім не виконав самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 0 - 49% питань.

Результати тестування.

«5»	«4»	«3»	«2»
92-100%	91-75%	74 –50 %	49% і менше

9. Рекомендова література.

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навчальний посібник. В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: 2004. – 328с.
2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. За редакцією професора В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
3. Желібо Є. П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації за редакцією. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Л.: "Новий Світ", 2002. – 328 с.
4. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Л.: Видавництво СНУ імені В. Даля, 2006. – 284 с.
5. Концепція освіти з наряду "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Видавництво науки-методичного центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
6. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.
7. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Л.

- Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.
8. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – Л.: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.
 9. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Л. Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.- 301 с.
 10. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.

9.1. Internet-джерела.

11. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
12. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>.
13. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
14. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
15. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
16. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
17. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
18. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
19. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території <http://www.scgis.ru/russian/>.
20. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>.
21. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
22. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
23. <http://www.dnop.kiev.ua> Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).
24. <http://www.social.org.ua> Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

25. <http://www.nau.ua> Інформаційно-пошукова правова система
«Нормативні акти України (НАУ)».